

STRUCTURAL PARAMETERS OF THE IMPERSONAL SENTENCES IN THE CZECH LANGUAGE

The state of research of impersonal sentence in Bohemistics has been analysed. The categorial characteristics of impersonality, the methods and ways of its realization are defined.

Key words: *impersonal sentence, monosyllabic sentence, predicate stem of the sentence, structural parameters of impersonal sentence.*

УДК 811.133.1'38'06

Калініна-Шамрай В. Р., асист.,
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка, м. Київ

ОНОМАТОПЕЯ ЯК ЗАСІБ ВИРАЖЕННЯ ЕКСПРЕСИВНОСТІ У СУЧАСНИХ ФРАНЦУЗЬКИХ КОМІКСАХ

У статті досліджуються звуконаслідування у сучасних французьких коміксах. Зокрема, увагу зосереджено на класифікації існуючих ономаатопей за походженням звуку та виявленню нових звуконаслідувань. Результати аналізу цієї невід'ємної складової французьких коміксів свідчать про її значну роль у передачі реципієнту емоцій, почуттів, а також у відображенні позамовних звукових явищ.

Ключові слова: *ономаатопея, звуконаслідування, комікси.*

Комікси є справжнім феноменом французького суспільства та культури. Їх вважають дев'ятим видом мистецтва. Отже, вони заслуговують на ретельне вивчення. Домінуючу роль у коміксах виконує малюнок. Тексти та графічні звуки доповнюють його та створюють звуковий супровід, як у фільмі. Але малюнок без тексту, коментарів та звуконаслідувань не може передати усю важливу інформацію та експресивні елементи, властиві усному мовленню. Завдяки своїй структурі, що поєднує вербальні та невербальні елементи – малюнок, піктографічні знаки та текст – комікси набувають експресивності та здійснюють вплив на читача. Будь-який звук в коміксах може бути переданий за допомогою ономаатопеї.

Деякі автори коміксів надали особливої виразності ономаатопеї. Серед них бельгійський художник Франкін, який працював над вдосконаленням звукової транскрипції, варіюючи типографічні засоби [4]; єгипетські автори коміксів Каралі та Едіка, які запровадили уявлювані ономаатопеї, менш пов'язані із звуком, але більш наповнені комічним ефектом [5,6]; французький художник Ш. Шлінго, який іноді використовував ономаатопеї, які буквально повторюють дію: звук різання шинки (*couper du*

jambon) має назву "coudoujambon" [8]; американський автор Д. Мартін, який засівав свої комікси оригінальними та навіть шокуючими ономапопеями, які нерідко були єдиним звуковим супроводом його творів [9].

Актуальність дослідження зумовлено можливістю прикладного застосування коміксів для вивчення стилістичних особливостей французької мови.

Метою статті є виявлення та аналіз стилістичного засобу ономапопеї у сучасних французьких коміксах.

В якості **матеріалу дослідження** було використано сучасні альбоми коміксів французькою мовою.

Предметом дослідження є ономапопеї як вербальна складова коміксів.

Ономапопея (від грецького *ὄνομα* «ім'я» + *ποιέω* «роблю, творю»), або звуконаслідування – це умовне відтворення звуків природи та звучань, які супроводжують деякі процеси (сміх, тремтіння, свист і т.ін.), а також криків тварин. Окрім того під ономапопесо розуміють процес утворення слів, які так чи інакше нагадують позначувані предмети чи явища. Наприклад: *miaou – miaouler; ron-ron – ronronner; coucou – coucouer; coucouler* тощо [1, с. 157].

Слід зазначити, що звуконаслідування ускладнює лінгвістичну таксономію через те, що не всі ономапопеї є загально прийнятими в той чи іншій країні та зафіксованими у словниках як граматична категорія – різновид вигуку. Водночас існують імпровізовані, контекстуальні, епізодичні ономапопеї або ті, що уособлюють жарт, призначений та зрозумілий лише певним колом осіб (*humour de connivence*) [7]. Деякі з них, поступово стаючи часто вживаними та загальнозрозумілими, входять до складу словників і отже, разом із іншими неологізмами поповнюють словниковий склад мови.

Деякі лексеми нерідко помилково вважаються ономапопеями тоді, як насправді є ідіофонами, які дозволяють усвідомити сприйняття не лише звуків, а й кольорів, запахів, форм тощо. Так, термін *bling-bling* не відтворює звук, а вживається скоріше для позначення кричущого стилю реперів [3].

Ономапопеї у французькій мові мають певні фонетичні та семантико-граматичні відмінності. Так, наприклад, деякі лексеми містять звуки, невластиві французькій фонетичній системі: *atchoum* (чхання), *frouch* (тертя), *huitisch* (удар батога), *pschitt* (здудання м'яча), *sploutch* (потрапити ногою в калюжу), *tchou-tchou* (звук паровозу), *vlan/vlan* (захлопування дверей) і т.ін. Інші поєднують лише приголосні звуки: *grtt* (гарчання), *kss* (шипіння змії), *pff* (подих, викликаний втомою), *drrt*, *bzzt* (вібрація телефону) тощо. Значення окремих ономапопей визначається інтонацією: *ah!* (здивування, біль, страх, захоплення), *eh!* (звернення, здивування) і т.ін.

З огляду на відношення до першої чи другої особи змінюється семантика ономапопеї. Так, ономапопеї, що відповідають першій особі, зазвичай відбивають емоції та почуття мовця (*ah, aïe, oh, eh, ouf, snif, waouh*), а ті, що співвідносяться з другою особою, виражають спонування до дії, звернення, залякування тощо (*allô, chut, miam miam, eh, bouh*). Інші звуконаслідування зазвичай відображають явища зовнішнього світу: *ding-dong* (дзвони), *driing* (дзвоник телефону), *glou glou* (булькання), *pif/paf/rauw/pouf* (постріл), *tuut* (клаксон автомобіля або мотоцикла), та *tac ta toum* (стукіт коліс поїзда).

Ономатопеї як граматична категорія можуть поповнювати інші частини мови: ah oui, oh non. Окрім того, вони зазнають субстантивациї: entendre un crac (тріск), le tic-tac de l'horloge (цокання годиннику), pousser des ho et des ha (ойкати) тощо [2, с. 213-215].

До ономатопеї як стилістичного засобу нерідко вдаються казки, загадки, скоромовки тощо. У цій статті вивчається вживання та особливості звуконаслідування у так званому дев'ятому виді мистецтв – коміксах.

В результаті вивчення сучасних французьких коміксів нами було виділено та проаналізовано понад 80 звуконаслідувань, які ми розподілили на три категорії. До першої відносимо ономатопеї, що імітують звуки, які видаються людиною. До другої – ті, що імітують звуки тварин. До третьої – ономатопеї, що відбивають інші позамовні звукові явища, що виникають внаслідок діяльності людини і т. ін.

Отже, перша група містить такі звуконаслідування:

BouHouHou...HouHou, HÉHé, HinHin, WAAAH, NANANANA, KHKHKHKHKH, WHAANANANANANANA – сміх:

Sauf si on sauté sur une mine, évidemment Ha! Ha! [13, с. 3].

Fais voir. Hi ! Hi ! [12, с. 93].

Зітхання, ознаки розчарування, жалю, болю, здивування, а іноді задоволення передається таким чином: AAAAH ! RRRHAAAAAAAAA!:

AAAAHH! Mon reveil n'a pas sonné! [10, с. 36].

RRRHAAAAAAAAA! J'ai fini le discours, Odile ! [11, с. 13].

Tiens, on a le meme âge, j'aurai vingt ans dans deux jours

- AAH... ?! [13, с. 45].

Захоплення: WAOUH!

Злість, незадоволення: GRRR ! RRRRRRRRRR ! GRMBLBLH!

OUH, AOUAH – вигук від раптового болю (наприклад при укусі),

EHO! HÉ! – звернення до когось,

ATCHOUM – чхання,

KOFF! KOFF – звук кашлю:

- *Il vaut mieux que vous partiez, ça ne fera qu'aggraver la...*

- *KOFF ! KOFF ! KOFF !* [14, с. 16].

SNIF SNIF – схлипування, чмихання носом,

OUIH! – крик, плач дитини:

- *OUIH OUIH*

- *Ça y est ! Maintenant les gosses sont réveillés* [15, с. 50].

RRR...RRR – храп,

TADAA! – звук, вимовлений людиною, що імітує фанфари тощо.

До другої групи відносимо такі ономатопеї:

WOUH – звук гавкоту собаки:

WOUAH!

C'est Milou!... Il était parti en avant... [16, с. 26].

KSS – шипіння змії і т. ін.

Третя група є найчисленнішою. Нами було виявлено такі звуконаслідування, що співвідносяться із позамовними звуковими явищами:

BOUM, BOM – стук у двері або вибух:

BOM BOM

Ouvrez vite !! [15, с. 30].

RRR...RRR – робота двигуна,

PAN – звук від падіння людини або предмету,

DRING – дзвоник телефону або у двері,

VRRR, TIDILILI, TUDITUDITIDI – дзвоник мобільного телефону

VIPVIPVIPVIP – звук, що виникає при натисканні кнопок на мобільному телефоні,

DRRR, BZZZT – вібрація мобільного телефону,

WZZIIT, BZZZT – звук камери на мобільному телефоні або фотоапарату,

GLOU-GLOU-GLOU – ковтання рідини (буль-буль),

CRAAC або KRAAAK – звук, викликаний поломкою чогось або вибухом,

CRASH – звук, викликаний роздавлюванням чогось,

CRITCH-CRITCH – звук, що імітує скрипіння олівця під час малювання,

TOOOT – звук сирени судна, що відправляється,

OUH, AOUAH – вигук від раптового болю (наприклад при укусі),

CLAP-CLAP – звук, який імітує плескання в долоні,

CLIC – різке клацання (детонатора міни тощо):

Et quand j'avais 25 ans, j'ai sauté sur une mine. CLIC [13, с. 39]

KRRZZT – тріщання струму,

SSSHHH – звук хлюпання води в душі,

FFSSSHHH – звук булькання предмета, що занурюється в воду,

PSCHHHH – пара,

PAW PAW PAW – звук стрілянини,

PLOUF – звук падіння у воду,

TUNK – різкий удар (по голові),

TCHAC – звук уколу шприца,

WROOARR – гудіння двигуна автомобіля,

WUUUWUUUWUUU – звук поліцейської сирени,

НІШІІ – скрегіт гальм,

TUUT TUUT TUUT – клаксон автомобіля або мотоцикла, а також телефонний зумер «зайнято»,

TUG TUG TUG – звук гвинта гелікоптера,

VLAM/VLAN – звук захлопування дверей тощо.

Технологічний прогрес, який триває у суспільстві безумовно знаходить своє відображення в різних літературних жанрах. Нами було порівняно ономастопеї, що відбуваються у коміксах телефонний дзвінок наприкінці минулого і на початку нового століття. Було виявлено лише два відповідних звуконаслідування у коміксах минулого століття: DRING – дзвоник телефону та TUUT TUUT TUUT – телефонний зумер «зайнято».

З появою мобільного телефону з'явилися нові опції, які знайшли своє відображення у нових ономапоєях:

VRRR, TIDILILI, TUDITUDITIDI – дзвоник мобільного телефону

VIP VIP VIP VIP – звук, що виникає при натисканні кнопок на мобільному телефоні,

DRRR, BZZZT – вібрація мобільного телефону,

WZZIIT, BZZZT – звук камери на мобільному телефоні.

Висновки і перспективи подальших досліджень

Результати проведеного дослідження дозволяють нам дійти висновку про те, що ономапоєя є вербальним засобом вираження експресивності у французьких коміксах. Звуконаслідування-неологізми з часом і за умов частого вживання можуть увійти до складу словників. Отже, ономапоєї можна вважати одним із засобів поповнення лексичного складу мови.

Подальшими перспективами дослідження є аналіз графічної форми ономапоєей у французьких коміксах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Ахманова О. С.* Словарь лингвистических терминов / Ольга Сергеевна Ахманова. – М., 1966. – 608 с.
2. *Гак В.Г.* Теоретическая грамматика французского языка / Владимир Григорьевич Гак. – М.: Высшая школа, 1979. – 220 с.
3. *Bling-bling* [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://fr.wikipedia.org/wiki/Bling-bling>
4. *Boquet J.-L. et Verhoest E. Franquin, chronologie d'une œuvre*, Marsu Production, 2007, 192 p.
5. *Carali* Docteur Tutut est rassurant. – Zébu, 2000.
6. *Edika* Balouza. – Zébu, 1995. – 48 p.
7. *Inside joke* [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://fr.wikipedia.org/wiki/Humour_de_connivence
8. *Schlingo C.* Fromage Color. – Sketch, 1999.
9. *The Don Martin Dictionary* [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.madcoversite.com/dmd-alphabetical.html>

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

10. *Pica et Erroc* Les profs interro surprise – tome 1 – Bambo, 2000. – 46 p.
11. *Blain et Lanzac* Quai d'Orsay chroniques diplomatiques. – Dargaud, 2010. – 96 p.
12. *Sfar J.* Le Petit Prince (d'après l'œuvre de A. De Saint-Exupéry). – Gallimard, 2008. – 110 p.
13. *Randers P.-P.* et autres Alterego Camille. – Dupuis, 2011. – 62 p.
14. *Randers P.-P.* et autres Alterego Fouard. – Dupuis, 2011. – 62 p.
15. *Dupui et Berberian* Monsieur Jean tome 3 Les femmes et les enfants d'abord. – Genève : Humanoïdes associés, 2000. – 52 p.
16. *Hergé* Les aventures de Tintin. Le trésor de Rackham Le Rouge. Casterman, 1973. – 62 p.

Стаття надійшла до редакції 17.04.2014 р.

Калинина-Шамрай В.Р., асист.,
Институт филологии КНУ имени Тараса Шевченко, г. Киев

ОНОМАТОПЕЯ КАК СПОСОБ ВЫРАЖЕНИЯ ЭКСПРЕССИВНОСТИ ВО ФРАНЦУЗСКИХ СОВРЕМЕННЫХ КОМИКСАХ

Статья посвящена изучению звукоподражания во французских современных комиксах. В частности, внимание уделяется созданию классификации существующих ониматопей в зависимости от происхождения звука и появлению новых звукоподражаний. Результаты анализа этого неотъемлемого компонента французских комиксов свидетельствуют о его существенной роли при передаче реципиенту эмоций, чувств, а также при отображении внеязыковых явлений.

Ключевые слова: ониматопеи, звукоподражания, комиксы.

Kalinina-Shamrai V.R., Assistant Professor
Institute of Philology, Taras Shevchenko National University of Kyiv

ONOMATOPOEIA AS EXPRESSIVE MEANS IN THE MODERN FRENCH COMICS

The article focuses on onomatopoeia in French modern comics, on classification of existent onomatopoeia according to the source of sound and new facts of sound imitation. The results of analysis of this essential constituent make evident sound role in the transfer of emotions and feelings to recipient, as well as in the extralinguistic events display.

Key words: onomatopoeia, sound imitation, French comics.

УДК 811.111

Каптюрова В.В., асп.,
Институт філології КНУ імені Тараса Шевченка, м. Київ

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПІВ КОМУНІКАЦІЇ В МІКРОБЛОГАХ

У статті розглядаються основні принципи мовленнєвої взаємодії та їхня реалізація в комунікативному просторі мікроблогів. Висвітлюється актуалізація принципу найменших зусиль, принципу кооперації та принципу ввічливості із урахуванням жанрових особливостей комунікації у мікроблозі Twitter. Зазначаються поширені випадки порушення загальновідомих принципів взаємодії та окреслюються фактори, що впливають на таку комунікативну поведінку мовців.

Ключові слова: мікроблог, компресія, принцип найменших зусиль, принцип кооперації, принцип ввічливості.

У XXI столітті відбувається зміна організації сучасного суспільства, однією із передумов якої є виникненням нових засобів взаємодії. Інтернет не тільки розширює способи комунікації, а й впливає на аксіологічну систему соціуму. В сучасному суспільстві однією із головних цінностей стає не лише інформація, а й вміння пере-